

Bruselis, 2015 10 13
COM(2015) 495 final

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI**

**dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) 1896/2006, nustatančio Europos
mokėjimo įsakymo procedūrą, taikymo**

1. ĮVADAS

1.1. Procedūros tikslas ir pagrindiniai bruožai

2006 m. gruodžio 12 d. Reglamentu (EB) Nr. 1896/2006¹ nustatyta pirmoji tikra Europos civilinė procedūra – Europos mokėjimo įsakymo procedūra. Nuo 2008 m. gruodžio mėn. ji taikoma visose valstybėse narėse, išskyrus Daniją. Tai neprivaloma procedūra, kurią tarptautinėse bylose galima taikyti kaip alternatyvą mokėjimo įsakymams šalies viduje. Ši ataskaita parengta vadovaujantis Reglamento 32 straipsniu, kuriuo nustatyta, kad Komisija pateikia Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui išsamią ataskaitą, kurioje apžvelgiamas Europos mokėjimo įsakymo procedūros veikimas.

Greitas ir veiksmingas neginčijamų skolų susigrąžinimas yra labai svarbus Europos Sąjungos ekonominės veiklos vykdytojams. Vėluojantys atsiskaitymai – viena iš pagrindinių bankrotų priežasčių, visų pirma mažų ir vidutinių įmonių, ir dėl jų prarandama daugybė darbo vietų. Tai paskatino kai kurias valstybes nares įvesti supaprastintą mokėjimo įsakymo procedūrą. Mokėjimo įsakymo procedūra sukurta kaip greita ir nebrangi teisminė procedūra, pagal kurią iš skolininko galima išieškoti reikiamą sumą, kai daroma prielaida, kad skolininkas reikalavimo neginčys. Tačiau tarptautinėse bylose šalies vidaus procedūros dažnai nepripažįstamos arba praktiškai neįgyvendinamos, ir jų vykdymas gerokai skiriasi.

Dėl šių priežasčių ir buvo sukurta Europos mokėjimo įsakymo procedūra. Ji leidžia kreditoriams susigrąžinti neginčijamas sumas pagal civilinius ir komercinius reikalavimus pasitelkiant vieną visose 27 valstybėse narėse galiojančią procedūrą. Procedūra rašytinė, ir ja nereikalaujama nei dalyvauti teisme, nei naudotis advokato pagalba. Ieškovui tereikia pateikti prašymą. Prašymo nereikia pagrįsti jokiais papildomais dokumentais, o ieškovui per procedūrą nereikia atlikti jokių papildomų veiksmų. Europos mokėjimo įsakymą išduoda teismai arba kitos teisminės institucijos. Jis laisvai cirkuliuoja visose valstybėse narėse, o vykdymo valstybėje narėje nereikalingas joks tarpinio pripažinimo ar vykdymo procesas (egzekvatūra). Tai reiškia, kad Europos mokėjimo įsakymas gali būti vykdomas kitose valstybėse narėse kaip bet kuris ten išduotas vietinis mokėjimo įsakymas, t. y., jo nereikia pripažinti vykdytinu.

Ši supaprastinta ir veiksminga procedūra skirta tik neginčijamiems reikalavimams. Todėl, siekiant užtikrinti veiksmingą teisę į gynybą, atsakovui suteikiama galimybė per 30 dienų nuo įsakymo išdavimo pateikti prieštaravimą. Atsakovui tereikia pareikšti, kad jis nesutinka su reikalavimu, nenurodant nesutikimo priežasčių, ir jam nereikalingas advokato atstovavimas. Tokiu atveju Europos mokėjimo įsakymo procedūra nutraukiama. Tačiau reikalavimo įvykdymo galima toliau siekti pagal įprastas civilinio proceso taisykles, leisiančias išsamiai įvertinti atsakovo argumentus.

Reglamentu nustatomos standartinės šios supaprastintos procedūros formos, kurios visomis kalbomis prieinamos internete, Europos e-teisingumo portale². 2012 m. spalio 4 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 936/2012³ formos buvo atnaujintos. Informacijos apie tai, kurie teismai turi jurisdikciją išduoti Europos mokėjimo įsakymą, pateikiama Europos teisminiame atlase

---

¹ OL L 399, 2006 12 30, p. 1.

² https://e-justice.europa.eu/content_european_payment_order_forms-156-lt.do

³ OL L 283, 2012 10 16, p. 1.

civilinėse ir komercinėse bylose⁴. Europos teisminis tinklas 2010 m. paskelbė reglamento praktinio taikymo vadovą⁵.

1.2. Metodologija ir informacijos rinkimas

Ši ataskaita grindžiama iš įvairių šaltinių surinkta informacija.

2010 m. birželio mėn. 27 ES valstybėse narėse buvo surengta 26 690 piliečių „Eurobarometro“ apklausa.

Europos Komisija bendrai finansavo Mariboro (Slovėnija) universiteto vykdytą projektą „Skolų išieškojimo Europos Sąjungoje supaprastinimas“, kuriame dalyvavo 14 valstybių narių (Austrija, Belgija, Bulgarija, Čekija, Ispanija, Italija, Kipras, Lenkija, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Suomija, Švedija, Vokietija). Projektui pasibaigus buvo parengtos dvi ekspertų ataskaitos dėl Reglamento (EB) Nr. 1896/2006 ir 14 nacionalinių ataskaitų⁶.

Norėdama gauti informacijos apie procedūros veikimą, 2013 m. balandžio mėn. Komisija pradėjo apklausą, išsiųsdama valstybėms narėms klausimyną. 2014 m. birželio mėn. statistiniai duomenys apie procedūros naudojimą buvo dar atnaujinti ir papildyti.

2013 m. gegužės 29–30 d. vykusiam 45-ajame *Europos teisminio tinklo civilinėse ir komercinėse bylose* kontaktinių asmenų susitikime, remiantis dviem Komisijos darbiniais dokumentais, buvo techniniu lygmeniu aptartas Europos procedūrų, įskaitant Europos mokėjimo įstatymo procedūrą, veikimas.

Galiausiai rengiant šią ataskaitą buvo atsižvelgta į tris Europos Sąjungos Teisingumo Teismo prejudicinius sprendimus, kuriais aiškinamas Reglamentas⁷.

2. BENDRASIS REGLAMENTO ĮVERTINIMAS

Apskritai Reglamento tikslas – supaprastinti, pagreitinti bylinėjimąsi dėl neginčijamų reikalavimų, sumažinti tokio bylinėjimosi išlaidas ir sudaryti galimybę Europos mokėjimo įsakymams laisvai cirkuliuoti ES be egzekvatūros – iš esmės pasiektas, nors daugumoje valstybių narių ši procedūra taikyta tik palyginti nedaugelyje bylų.

Iš atliktų tyrimų ir konsultacijų atrodo, kad procedūros naudojimas ir tai, kad iš procedūros kylančių teismų sprendimų pripažinimui ir vykdymui panaikinta egzekvatūra, nesukėlė rimtesnių teisinių ar praktinių problemų.

2.1. Statistiniai duomenys

Pagal turimą informaciją, valstybių narių teismus per metus pasiekia nuo 12 000 iki 13 000 prašymų išduoti Europos mokėjimo įsakymą⁸. Didžiausi prašymų skaičiai (daugiau nei 4 000

⁴ http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_information_lt.htm.

⁵ http://ec.europa.eu/justice/civil/document/index_lt.htm.

⁶ Žr. <http://www.acj.si/en/pres-simpf>.

⁷ Sprendimai bylose C-215/11, C-324/12 ir sujungtose bylose C-119/13 ir C-120/13.

kasmet) yra Austrijoje ir Vokietijoje, kur taip pat išduodama daugiausia Europos mokėjimo įsakymų. Kasmet nuo 300 iki 700 prašymų gaunama Belgijoje, Čekijoje, Prancūzijoje, Vengrijoje, Nyderlanduose, Portugalijoje ir Suomijoje. Kitose valstybėse narėse ši procedūra prigijo kiek mažiau. Daugiau informacijos apie faktinį naudojimąsi Europos mokėjimo įsakymo procedūra kiekvienoje valstybėje narėje pateikiama priede.

2.2. Žinios apie procedūrą ir jos veikimą

2010 m. atlikta „Eurobarometro“ apklausa⁹ parodė, kad piliečiai gana prastai informuoti apie Europos procedūras, įskaitant Europos mokėjimo įsakymo procedūrą, ir retai jomis naudojasi: apie Europos mokėjimo įsakymo procedūrą buvo girdėję tik 6 proc. apklaustųjų. Tai galima paaiškinti tuo, kad procedūra daugiausia naudojasi įmonės ir teisininkai, ir kad tik palyginti nedaug piliečių turi reikalų su tarptautinio pobūdžio bylomis.

Tie piliečiai, kurie Europos mokėjimo įsakymo procedūrą žino, ją paprastai vertina kaip naudingą išieškant sumas pagal tarptautinius civilinius piniginius reikalavimus, kurių atsakovas greičiausiai neginčys.

Komisija įgyvendino projektą mažoms ir vidutinėms įmonėms, kurių veikla peržengia valstybių sienas, paremti palengvinant tarptautinį skolų susigrąžinimą, kad būtų galima pagerinti esamų teisinių priemonių, įskaitant Reglamentą, naudojimą, supratimą ir žinias¹⁰.

3. KONKRETŪS VERTINIMO ASPEKTAI

3.1. Geografinė taikymo sritis: tarptautinio pobūdžio bylos

Reglamentas taikomas ginčams, kai bent vienos iš šalių nuolatinė ar įprastinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje kreipiamasi į teismą. Tai, kad jis taikomas išimtinai tarptautinio pobūdžio byloms, atitinka kitų šios srities priemonių, kaip antai Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūros¹¹, taikymo sritį. Procedūros naudotojai apie šį taikymo srities apribojimą gali nežinoti arba jo nesuprasti. Jie gali tikėtis, kad į Reglamento taikymo sritį patenka ir kitos jų bylos. Tai patvirtina faktas, kad kai kurios įmonės dirbtinai sukuria Reglamente numatytą tarptautinę situaciją, kad galėtų pasinaudoti jo teikiamais privalumais – pavyzdžiui, perleisdami reikalavimą užsienio įmonei. Tai įrodo, kad procedūra laikoma veiksminga.

---

⁸ Detalią informaciją ir duomenų šaltinius žr. priede (Statistinė informacija apie Europos mokėjimo įsakymo procedūros naudojimą).

⁹ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_351_en.pdf.

¹⁰ http://ec.europa.eu/growth/smes/support/cross-border-enforcement/index_en.htm

¹¹ 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 861/2007, nustatantis Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, OL L 199, 2007 7 31, p. 1.

3.2. Jurisdikcija

Penkios valstybės narės jurisdikciją Europos mokėjimo įsakymų klausimais suteikė vienam konkrečiam teismui ar institucijai¹². Kitose valstybėse narėse Europos mokėjimo įsakymus išduoda apygardos ir regiono teismai (arba notariai – pavyzdžiui, Vengrijoje).

Specializavimasis gali turėti privalumų, kaip antai užtikrinti specialiąsias procedūras žinias ir kalbų įgūdžius. Kita vertus, nors Europos mokėjimo įsakymo procedūra ir rašytinė, piliečiams, ypač vartotojams, gali būti patogiau prašymus teikti kompetentingam savo vietos teismui. Ar specializavimosi privalumai nusveria trūkumus, gali priklausyti ir nuo valstybės narės geografinio dydžio. Apskritai iš priede pateiktų duomenų apie naudojimąsi procedūra negalima daryti vienareikšmiškos išvados, ar centralizuota sistema lemia dažnesnį naudojimąsi procedūra. Tačiau įvertinant tai, kad Europos mokėjimo įsakymo procedūra yra rašytinė ir nėra grindžiama rungimosi principu (t. y. nevyksta ginčas dėl reikalavimo pagrindo) ir todėl ypač tinka elektroniniam tvarkymui (žr. toliau 3.5 punktą), panašu, kad procedūra iš tiesų labiau tinkama centralizuotam teisminiam tvarkymui nei kitos procedūros, kuriose būtini ginčai dėl esmės ir įrodymų vertinimas ir todėl tokiais atvejais gali būti svarbu, kad teismas būtų arčiau bylos šalių.

3.3. Prašymas išduoti Europos mokėjimo įsakymą

3.3.1. Pagrindinė įsiskolinimo suma ir palūkanos

Reikalavimas turi būti dėl konkrečios sumos, kurios mokėjimo terminas yra suėjęs prašymo išduoti Europos mokėjimo įsakymą pateikimo dieną. Reikalavimo suma apima pagrindinį reikalavimą ir, kai tai taikoma, palūkanas, sutartines netesybas ir išlaidas. Jei reikalaujama ir palūkanų, prašyme turi būti nurodyta palūkanų norma ir laikotarpis, už kurį reikalaujama šių palūkanų. Sprendime byloje C-215/11¹³ Teisingumo Teismas patikslino, kad ieškovas savo prašyme turėtų galėti reikalauti palūkanų, sukauptų iki pagrindinės įsiskolinimo sumos sumokėjimo dienos. Tokiu atveju, jei atsakovui pranešama apie palūkanų apskaičiavimą, kaip turi būti užpildyta įsakymo E forma, laisvai sprendžia nacionalinis teismas.

2012 m. spalio 4 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 936/2012¹⁴, kuriuo buvo iš dalies pakeisti Europos mokėjimo įsakymo reglamento priedai, užtikrinama, kad E formoje, lentelėje „svarbi informacija atsakovui“, atsakovui būtų pranešta, kad pagal nacionalinę teisę palūkanos gali būti skaičiuojamos iki įsakymo įvykdymo dienos, o tokiu atveju padidėtų bendra mokėtina suma. Nežiūrint to, panašu, kad E forma nepakankamai išsami – joje nepateiktas tinkamas išieškotinių palūkanų aprašymas. Todėl tikslinga apsvarstyti galimybę formas dar kartą iš dalies pakeisti.

3.3.2. Prašymo kalba

Daugumoje valstybių narių prašymai turi būti teikiami oficialia (-iomis) kalba (-omis). Tačiau kai kurios valstybės narės prašymus priima ir užsienio kalbomis: Čekija, Estija, Kipras ir

---

¹² Zagrebo komercinis teismas, Berlyno Vedingo apygardos teismas, Oporto apygardos teismas, Helsinkio apygardos teismas, Švedijos priverstinio vykdymo tarnyba.

¹³ 2012 m. gruodžio 13 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje *Iwona Szyrocka*.

¹⁴ OL L 283, 2012 10 16, p. 1.

Švedija priima prašymus anglų kalba, Prancūzija priima prašymus anglų, vokiečių, italų ir ispanų kalbomis.

Nors Europos mokėjimo įsakymo procedūra yra procedūra, kurios šalys neprivalo pateikti įrodymus ir dėl jų ginčytis, vertimo reikalavimai didina procedūros sąnaudas ir ilgina procedūrą. Prašymo forma gali būti automatiškai išversta į teismo vietos valstybės narės oficialią kalbą. Kadangi joje yra langeliai, kuriuos reikia pažymėti, daugeliu atvejų vertimas nebūtinai. Kad būtų pasiektas tikrosios europinės procedūros tikslas, visos valstybės narės turėtų priimti prašymus išduoti Europos mokėjimo įsakymą bent viena kita kalba nei jų oficiali (-ios) valstybinė (-ės) kalba (-os).

3.3.3. Elektroninis prašymo teikimas

Daugelis valstybių narių leidžia prašymą pateikti elektroniniu būdu¹⁵ arba ketina ateityje įvesti elektroninį tvarkymą visuose teismuose, kompetinguose vykdyti Europos mokėjimo įsakymo procedūrą¹⁶.

Komisijai atlikus tyrimą dėl galimybės įvesti elektroninį prašymą išduoti Europos mokėjimo įsakymą, pradėtas atitinkamas bandomasis projektas, finansuojamas bendrai su Europos Komisija. Europos mokėjimo įsakymo procedūros bandomajame projekte e-CODEX dalyvauja devynios valstybės narės¹⁷. Dalyviai veikia kaip siunčiančioji šalis, kaip gaunančioji šalis arba kaip abi šalys. Siunčiančioji šalis leidžia naudotojams siųsti gaunančiajai šaliai prašymus išduoti Europos mokėjimo įsakymą (pvz., A formą). Gaunančioji šalis prašymus priima ir įteikia juos elektroniniu būdu pateiktoje A formoje nurodytam teismui. Minėtas teismas vėliau tuo pačiu keliu gali atsiųsti elektroninius atsakymus (pvz., B formą, E formą ir pan.). Šiuo metu sistema visiškai veikia ne visose bandomajame projekte dalyvaujančiose valstybėse narėse: kai kuriose dar vyksta bandymai, o sistemą paleisti planuojama 2015 ar 2016 m. Siunčiančiosios valstybės narės pateikti prašymus elektroniniu būdu paprastai leidžia tik svarbiausiems teisingumo sistemos vartotojams, kaip antai teisininkams, bankams, draudimo bendrovėms ir socialinio draudimo įstaigoms, bet ne visada plačiai visuomenei. Tokios nacionalinės prašymų teikimo sistemos, skirtos svarbiausiems vartotojams, jau įdiegtos Vokietijoje ir Austrijoje. Artimiausiu metu Europos e-teisingumo portalas kaip siunčiančioji šalis pasiūlys galimybę ir plačiai visuomenei prašymus pateikti elektroniniu būdu. Teikti bus galima tik į gaunančiąsias valstybes nares, sėkmingai įvykdžiusias būtinius integravimo į Europos e-teisingumo portalą bandymus ir naudojančias sistemą e-CODEX.

3.3.4. Prašymo nagrinėjimas

Trys valstybės narės¹⁸ pranešė apie didelę dalį prašymų, teismų grąžinamų papildymui ar pataisymui. Dažnai pranešama apie šias grąžinimo priežastis: netikslią ar neišsamią

---

¹⁵ Austrija, Čekija, Estija, Jungtinė Karalystė, Kipras, Lietuva, Prancūzija, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Vokietija.

¹⁶ Airija, Italija, Malta, Portugalija.

¹⁷ Austrija, Estija, Graikija, Italija, Lenkija, Nyderlandai, Prancūzija ir Vokietija.

¹⁸ Nyderlandai, Švedija ir Vokietija.

informaciją apie šalis (pavyzdžiui, trūksta ieškovo adreso ar parašo), neišsamius palūkanų prašymus ir nesumokėtus teismo mokesčius.

Europos e-teisingumo portale pateikiamos dinaminės formos naudotojams jau palengvina teisingą prašymų užpildymą. Šiuo metu portalas taip pat leidžia naudotojams per Europos teismo atlaso svetainę nustatyti kompetentingą teismą. 2015 m. antrame pusmetyje pradėjus veikti Europos teismų duomenų bazę, kompetentingo teismo, kuriam turėtų būti siunčiamas prašymas, nustatymo procesas bus dar patobulintas. Reikėtų panagrinėti, kaip Europos e-teisingumo portale būtų galima pateikti išsamesnių formų pildymo paaiškinimų ir kaip į šias elektronines formas būtų galima įtraukti daugiau duomenų apie reikalaujamas palūkanas. Galiausiai, net jei iš valstybių narių teisiškai ir nereikalaujama suteikti tokią pagalbą pildant formas, kokia numatoma Reglamentu (EB) Nr. 861/2007, nustatančiu Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, valstybės narės galėtų piliečiams Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūroje teikiamą pagalbą išplėsti, kad pagalba būtų teikiama ir pagal Europos mokėjimo įsakymo procedūrą – tai būtų naudinga piliečiams ir užtikrintų veiksmingesnį teisingumo administravimą laiko bei sąnaudų atžvilgiu.

Reglamente įsakmiai nustatyta, kad prašymo išduoti Europos mokėjimo įsakymą nagrinėjimas gali būti atliekamas taikant automatizuotą procedūrą. Taip yra Austrijoje ir Vokietijoje. Panašu, kad Europos mokėjimo įsakymo procedūra – rašytinė procedūra, kurioje netiriami įrodymai ir nevykdomos apklausos – ypač tinkama visiškai elektroniniam tvarkymui. Tai galėtų sutrumpinti procedūros trukmę (taip pat žr. toliau 3.4 p.). Kadangi prieštaravimas automatiniu būdu išduotam mokėjimo įsakymui gali būti pateiktas nesunkiai, o procedūra užtikrinamas veiksmingas dokumentų įteikimas, atsakovo teisės apsaugotos tinkamai.

3.4. Europos mokėjimo įsakymo išdavimas

Iš turimos informacijos atrodo, kad teismų prievolės Europos mokėjimo įsakymus išduoti per 30 dienų nuo prašymo pateikimo iš esmės laikomasi tik kai kuriose valstybėse narėse. Iš valstybių narių, pateikusių atitinkamus duomenis, teismai įsakymą išduoda laiku Maltoje (1 savaitė), Belgijoje ir Airijoje (2 savaitės), Vokietijoje (2–3 savaitės), Bulgarijoje ir Lietuvoje (30 dienų). Per 1–2 mėnesius teismai sprendimą priima Graikijoje ir Liuksemburge, per 2 mėnesius – Prancūzijoje ir Suomijoje, iki 4 mėnesių – Austrijoje, Čekijoje, Estijoje, Kipre, Lenkijoje, Nyderlanduose, Portugalijoje, Slovėnijoje, Švedijoje, iki 6 mėnesių – Vengrijoje, per 8 mėnesius – Ispanijoje, ir iki 9 mėnesių – Slovakijoje.

Atsižvelgiant į tai, kad procedūra nereikalaujama nei vertinti įrodymų, nei išklausti šalis, ilgą procesą pateisinti sunku. Nėra abejonių, kad šiuos terminus būtina trumpinti, nes greitas neginčijamų reikalavimų sumų susigrąžinimas yra labai svarbus bendrovių – ypač MVĮ – grynųjų pinigų srautui. Be to, sistemingas Reglamentu nustatytų terminų nesilaikymas gali būti vertinamas kaip Reglamento pažeidimas. Šią problemą galėtų padėti išspręsti tolesnis procedūros elektroninio tvarkymo tobulinimas. Komisijos tarnybos ir toliau atidžiai stebės pažangą šioje srityje.

3.5. Europos mokėjimo įsakymų ir kitų dokumentų įteikimas

Kalbant konkrečiai apie Europos mokėjimo įsakymo procedūrą, nepranešta apie jokiais didesnes dokumentų įteikimo problemas. Vieninteliai gauti skundai susiję su tarptautinio įteikimo sąnaudomis. Kaip nurodoma 2013 m. gruodžio mėn. Komisijos ataskaitoje apie

Reglamento (EB) Nr. 1393/2007¹⁹ taikymą, Europos taisyklės paspartino dokumentų įteikimą tarp ES šalių, nors bylų kiekis nuolat didėja. Teismo dokumentų įteikimo laikas sutrumpėjo Austrijoje, Belgijoje, Suomijoje, Vokietijoje, Graikijoje ir Portugalijoje. Valstybėse narėse esama įvairių įteikimo būdų. Europos mokėjimo įsakymo procedūros tikslais valstybės narės skatinamos naudoti pigius įteikimo būdus, kaip antai įteikimą paštu su gavimo žyma.

Nors Reglamento 13 ir 14 straipsniuose kaip vienas iš galimų įteikimo būdų numatytas elektroninis dokumentų įteikimas, ES teismuose tai dar neįgyvendinama. To priežastys gali būti ir teisinės, ir techninės. Vadovaujantis 13 ir 14 straipsniais įteikimas elektroninėmis priemonėmis taikomas atsižvelgiant į valstybės, kurioje turi būti įteikiama, nacionalinę teisę. Todėl tokio įteikimo sąlyga būtų nacionaliniai teisės aktai dėl elektroninio dokumentų įteikimo. Be to, pagal Reglamento (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų įteikimo valstybėse narėse²⁰, taikomą elektroniniam įteikimui, vykdomam pagal Europos mokėjimo įsakymo reglamentą²¹, teismas tiesiogiai elektroniniu būdu įteikti dokumentą kitoje valstybėje narėje esančiai šaliai negali net teoriškai. Galiausiai papildomomis kliūtimis tarptautiniam įteikimui elektroniniu būdu gali tapti techninės priežastys ir nacionalinių įteikimo elektroniniu būdu sistemų nesuderinamumas.

3.6. Išlaidos

Vadovaujantis Reglamentu, teismo mokesčiai nustatomi pagal nacionalinę teisę. Tačiau jei atsakovas pareiškia prieštaravimą Europos mokėjimo įsakymui, Reglamentu reikalaujama, kad Europos mokėjimo įsakymo procedūros ir įprasto proceso bendri teismo mokesčiai neviršytų įprasto proceso teismo mokesčių. Turimi duomenys apie Europos mokėjimo įsakymo procedūros teismo mokesčius rodo, kad šie mokesčiai panašūs į bylinėjimosi pagal panašias nacionalines procedūras mokesčius ir labai skiriasi priklausomai nuo to, kurioje valstybėje narėje pateikiamas prašymas. Be to, valstybėse narėse skiriasi mokesčių apskaičiavimo būdai (fiksuoti mokesčiai arba mokesčiai, skaičiuojami kaip reikalavimo vertės proporcinga dalis, arba abiejų šių sistemų derinys). Praktikoje yra buvę keletas piliečių skundų dėl mokesčių dydžio kai kuriose valstybėse narėse.

Tačiau, kaip pranešta Komisijai, pagrindinė teismo mokesčių problema – šių mokesčių neskaidrumas galimiems ieškovams. Siekdamas pašalinti šią problemą, *Europos teisminis tinklas civilinėse ir komercinėse bylose* šią informaciją paskelbė Europos e-teisingumo portale²².

3.7. Prieštaravimas Europos mokėjimo įsakymui

Remiantis turimais duomenimis, atsakovai nedažnai reiškia prieštaravimus Europos mokėjimo įsakymams, nors prieštaraujančių atsakovų dalis valstybėse narėse skiriasi. Pavyzdžiui, retai prieštaraujama Austrijoje (4 proc.), tuo tarpu Prancūzijoje ir Vokietijoje ši dalis siekia maždaug 16 proc., o Graikijoje viršija 50 proc.

¹⁹ 2000 m. gegužės 29 d. Reglamento (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse taikymo ataskaita, COM(2013) 858 *final*.

²⁰ OL L 324, 2007 12 10, p. 79.

²¹ Žr. 27 straipsnį.

²² https://e-justice.europa.eu/content_court_fees_epo-305-lt.do.

Apie prieštaravimų Europos mokėjimo įsakymams problemas apskritai nepranešta. Vadovaujantis 17 straipsnio 2 dalimi, prieštaravimo pareiškimas lemia bylos perdavimą nagrinėti įprastinio proceso būdu. Kadangi Europos mokėjimo įsakymai gali būti susiję su nedidelės vertės reikalavimais, kaip nustatyta Europos ieškinių dėl nedidelių sumų reglamente, Komisija pasiūlė nustatyti galimybę esant prieštaravimui Europos mokėjimo įsakymo procedūroje bylą perduoti nagrinėti ir pagal ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, kiek ji gali būti taikoma²³.

3.8. Peržiūra

20 straipsnyje nustatyta išimtinė teisių gynimo priemone siekiama ištaisyti padėtį, kai atsakovas nežinojo apie teismo procesą kilmės valstybėje narėje ir neturėjo galimybės tinkamai gintis. Taip galėtų nutikti, pavyzdžiui, jei prašymas nusiųstas neteisingu adresu. Nors Reglamente nustatytos teisės kreiptis dėl peržiūros atsiradimo sąlygos, pačią procedūrą reglamentuoja nacionalinė teisė. Informacija apie skirtingas valstybių narių peržiūros procedūras skelbiama Europos teisminiame atlase.

Byloje C-324/12²⁴ Teisingumo Teismas nusprendė, kad dėl atsakovo atstovo padaryto pažeidimo praleistas prieštaravimo dėl Europos mokėjimo įsakymo pateikimo terminas nepateisina to, kad šis mokėjimo įsakymas būtų peržiūretas pagal 20 straipsnį, nes negalima laikyti, kad terminas praleistas dėl ypatingų arba išimtinių aplinkybių, kaip tai suprantama pagal tą straipsnį.

Nacionalinės procedūros, kuriomis tokia peržiūra įgyvendinama, valstybėse narėse labai skiriasi, o dažnai skiriasi ir skirtingų Europos priemonių (Europos vykdomojo rašto, Europos mokėjimo įsakymo, ieškinių dėl nedidelių sumų, išlaikymo reglamentų) atvejais. Be to, peržiūros procedūros įgyvendinimas vadovaujantis pirmiau paminėtais dokumentais iškėlė klausimų ir neaiškumų.

Sujungtose bylose C-119/13 ir C-120/13²⁵ buvo nagrinėjami atvejai, kai Europos mokėjimo įsakymai atsakovams nebuvo įteikti arba buvo įteikti netinkamai, nes šie buvo pakeitę gyvenamąją vietą. Teismas nusprendė, kad Reglamentas (EB) Nr. 1896/2006 turi būti aiškinamas taip, kad reglamento 16–20 straipsniuose nustatytos procedūros netaikomos, kuomet panašu, kad Europos mokėjimo įsakymas nebuvo įteiktas Reglamento 13–15 straipsniuose nustatytus būtiniausius standartus atitinkančiu būdu. Jei toks trūkumas paaiškėja tik po to, kai Europos mokėjimo įsakymas paskelbiamas vykdytinu, atsakovas turi turėti galimybę šį trūkumą apskusti pagal nacionalinę teisę, pagal kurią, jei trūkumas bus tinkamai įrodytas, tai reikš paskelbimo vykdytinu negaliojimą.

Teisingumo Teismo sprendimai bylose C-119/13 ir C-120/13 reiškia, kad laikoma, jog vienas iš pamatinių teisių į gynybą vieningoje Europos mokėjimo įsakymo procedūroje apsaugos elementų – terminą praleidusio atsakovo teisė prašyti bylą nagrinėti iš naujo, jeigu esama

---

²³ Reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 861/2007, nustatantis Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, ir Reglamentas (EB) Nr. 1896/2006, nustatantis Europos mokėjimo įsakymo procedūrą, pasiūlymas, COM(2013)794 *final*.

²⁴ 2013 m. kovo 21 d. Teisingumo Teismo nutartis byloje *Novotech-Zala*.

²⁵ 2014 m. rugsėjo 4 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Eco cosmetics* (C-119/13) ir *Raiffeisenbank St. Georgen* (C-120/13) bylose.

įsakymo įteikimo trūkumų – nėra reglamentuojamas reglamentu, bet priklauso nuo nacionalinės teisės.

Siekiant, kad atsakovas galėtų iškelti tokias Sąjungos teisės spragas, peržiūros pagal 20 straipsnį sąlygos ateityje turėtų būti patikslintos, pasinaudojant naujesnėmis Išlaikymo reglamento ir siūlomos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūros peržiūrėtos redakcijos nuostatomis. Tai taip pat padidintų ES lygmens civilinio proceso teisės aktų nuoseklumą.

3.9. Vykdyto užtikrinimas

Kalbant apie Europos mokėjimo įsakymo vykdymo užtikrinimą, nepranešta apie jokiais konkrečias problemas. Viena kliūtis, apie kurią pranešta – informacijos apie skolininko turta stygius tarptautinio vykdymo užtikrinimo atvejais. Tačiau šis klausimas yra horizontaliojo pobūdžio ir susijęs su visų rūšių tarptautiniu vykdymo užtikrinimu ES, o ne vien su Europos mokėjimo įsakymų vykdymo užtikrinimu.

3.10. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl nesąžiningų sutarčių sąlygų ir mokėjimo įsakymo procedūrų

Taikant Direktyvą 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais buvo kreiptasi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą, kad jis išnagrinėtų nacionalinių mokėjimo įsakymo procedūrų taikymą ir jų vykdymo užtikrinimą, atsižvelgiant į ES teisėje įtvirtintus lygiavertiškumo ir veiksmingumo principus. Buvo iškelta klausimų, ar Teisingumo Teismo išvados daro poveikį mokėjimo įsakymo procedūrų naudojimui vartotojų ginčiuose. Iš tikrųjų mokėjimo įsakymo procedūros grindžiamaos principu, kad materialusis reikalavimo pagrindas, skirtingai nuo įprastų teismo procedūrų, iš principo nenagrinėjamas.

Teisingumo Teismas konstatavo, kad nesant neužginčytų reikalavimų nacionalinių išieškojimo mechanizmų suderinimo, pagal valstybių narių procesinės autonomijos principą mokėjimo įsakymo nacionalinių procedūrų įgyvendinimo tvarkai taikoma šių valstybių vidaus teisė, tačiau su sąlyga, kad ji nėra mažiau palanki nei reglamentuojanti panašias situacijas, kurioms taikoma vidaus teisė (lygiavertiškumo principas), ir kad dėl jos netampa iš esmės neįmanoma ar pernelyg sudėtinga pasinaudoti Sąjungos teise vartotojams suteiktomis teisėmis (veiksmingumo principas)²⁶.

Teisingumo Teismas sprendime byloje C-618/10, kuriame nurodyta byla C-473/00²⁷, aiškiai nurodė, kad veiksmingumo principu draudžiami nacionaliniai teisės aktai, kuriais kompetentingam teismui byloje, kurioje vartotojas nepateikė prieštaravimo, neleidžiama savo iniciatyva vertinti (nors jis jau turi tam reikalingus teisinius ir faktinius elementus), ar pardavėjo ir vartotojo sudarytos sutarties sąlyga, susijusi su delspinigiais, yra nesąžininga.

Vadovaujantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, tarp pardavėjų ar teikėjų ir vartotojų vykstančio teismo proceso specifika pagal nacionalinę teisę negali būti veiksnys, galintis padaryti poveikį teisinei apsaugai, kuri vartotojams turi būti suteikta pagal Direktyvos

²⁶ 2012 m. birželio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje *Banco Español*, C-618/10.

²⁷ Sprendimas *Cofidis* byloje, C-473/00, 35 punktas.

93/13/EEB nuostatas²⁸. Tačiau pasisakydamas apie įsiteisėjusių arbitražo sprendimų peržiūrą, Teisingumo Teismas taip pat pabrėžė, kad laikytis veiksmingumo principo negalima taip, kad juo remiantis būtų reikalaujama, kad nacionalinis teismas turėtų apskritai kompensuoti atitinkamo vartotojo visišką pasyvumą²⁹.

Kiti Teisingumo Teismo sprendimai dėl veiksmingumo principo³⁰ susiję su mokėjimo įsakymo procedūra po to, kai pateikiamas prieštaravimas – kai reikalavimas toliau nagrinėjamas paprastajame ar kitokiame civiliniame procese. Sprendime *Banco Español* byloje, C-618/10, Teisingumo Teismas atskiria konkretų atvejį iki prieštaravimo pateikimo mokėjimo įsakymo procedūroje nuo kitų atvejų. Byla buvo susijusi su nacionalinio teismo pareigų apibrėžimu vadovaujantis Direktyvos 93/13/EEB nuostatomis mokėjimo įsakymo procedūros kontekste iki vartotojui pateikiant prieštaravimą. Teisingumo Teismas pabrėžia, kad kiekvienas atvejis, kai kyla klausimas, ar dėl nacionalinės procesinės nuostatos Sąjungos teisę taikyti tampa neįmanoma arba pernelyg sudėtinga, turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į šios nuostatos vaidmenį visame procese, jo eigą ir ypatumus įvairiose nacionalinėse institucijose.

Reglamento 8 straipsniu reikalaujama, kad teismas ištirtų, ar reikalavimas atrodo pagrįstas, *jam prieinamos informacijos pagrindu*. Teismai turi galimybę, jei jiems *prima facie* kyla abejonių dėl reikalavimo ar jo dalies (pvz., palūkanų) pagrįstumo, pagal Reglamento 10 straipsnį pasiūlyti ieškovui tik dalinį įsakymą³¹. Be to, išsamus reikalavimo pagrindo įvertinimas užtikrinamas esant prieštaravimui Europos mokėjimo įsakymui, kai reikalavimas toliau nagrinėjamas įprastiniame teismo procese. Todėl galima daryti išvadą, kad Europos mokėjimo įsakymo procedūra užtikrinama atitiktis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijai.

4. IŠVADOS

Europos mokėjimo įsakymo procedūra buvo įvesta tam, kad supaprastintų ir pagreitintų nepadengtų išskolinimų susigrąžinimą ir sumažintų susigrąžinimo sąnaudas bei suteiktų kreditoriams – visų pirma MVĮ – greitą ir veiksmingą teisminę priemonę; šis politikos tikslas šiandien toks pat aktualus kaip ir Reglamento priėmimo metu.

---

²⁸ Sprendimas *Banco Español* byloje, 46 punktas.

²⁹ 2009 m. spalio 6 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Asturcom Telecomunicaciones* byloje, 47 punktas.

³⁰ Žr. sprendimus šiose bylose: *Mostaza Claro*, C-168/05; *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08; *Pannon GSM*, C-243/08, *VB Pénzügyi Lízing*, C-137/08, *Pereničová ir Perenič*, C-453/10.

³¹ Pažymėtina, kad tokie *prima facie* patikrinimai leidžiami ir pagal nacionalines mokėjimo įsakymų procedūras. Pavyzdžiui, pagal Prancūzijos *injonction de payer* nėra neįprasta teismui savo paties iniciatyva sumažinti reikalaujamas per dideles palūkanas. Taip pat Vokietijos *Mahnverfahren*, kuris yra labai automatizuotas, parengtas taip, kad būtų nustatyti reikalavimo trūkumai ir juos būtų galima išspręsti *ex officio* – ieškovui pasiūlant tik dalinį įsakymą (taip *ex officio* sumažinant prašomą sumą) arba atsisakant išduoti įsakymą.

Iš pirmiau pateikto procedūros veikimo įvertinimo panašu, kad Reglamentas apskritai veikia sklandžiai ir patenkinamai. Bendrai paėmus, taikant Reglamentą buvo pagerintas, supaprastintas ir pagreitintas neginčijamų piniginių reikalavimų tarptautiniuose ginčiuose nagrinėjimas. Atsižvelgiant į tai, keisti pamatinius šios Europos procedūros parametrus šiuo metu netikslinga.

Tačiau ši Europos procedūra nepakankamai gerai žinoma įmonių, piliečių, specialistų ir teismų. Būtinai tolesnis informuotumo didinimas tiek Europos, tiek valstybių narių lygmeniu. Reglamentas turi būti efektyviai ir aktyviai propaguojamas, kad plačiajai visuomenei ir specialistams būtų suteikta informacijos apie Europos mokėjimo įsakymo procedūrą.

Be to, Reglamento veikimą galbūt būtų galima pagerinti neteisėkūros ir įgyvendinimo priemonėmis. Komisija aktyviai naudosis *Europos teismo tinklo civilinėse ir komercinėse bylose* bendradarbiavimo mechanizmą, kad tobulintų šios naudingos priemonės įgyvendinimą ir skatintų naudojimasi ja. Procedūros veikimą būtų galima dar labiau pagerinti užtikrinant jos elektroninį tvarkymą bei valstybėms narėms papildomai apsvarsčius pagal procedūrą nagrinėjamų bylų tvarkymo centralizavimo tinkamumą.

Priedas

Statistiniai duomenys apie Europos mokėjimo įsakymo procedūros naudojimą

Duomenys apima 2012–2013 m. Jei lentelėje nenurodyta kitaip, pateikiami 2012 m. duomenys.

	Prašymų skaičius	Mokėjimo įsakymai vykdymui	Papildyti ir (ar) pataisyti gražinti prašymai	Prašymo pakeitimais	Prieštaramų skaičius	Išduotų mokėjimo įsakymų skaičius	Teismo proceso trukmė
Belgija	319	•	keletas	keletas	•	261	1–2 savaitės
Bulgarija	109	54	14	1	4	82	30 dienų
Čekija (2013 m.)	358	•	•	•	•	210	Nuo 2 savaičių iki 6 mėnesių
Vokietija	4 130	•	85 proc.	5 proc.	633	90 proc.	2–3 savaitės
Estija	6	2	3	2	1	2	Nuo 1 savaitės iki 5 mėnesių
Airija	189	11	65	0	51	134	2 savaitės
Graikija	168	•	•	0	>50 proc.	149	1–2 mėnesiai
Ispanija	63	•	•	•	•	72***	8 mėnesiai
Prancūzija	335	•	118	•	+/- 16 proc.	305	2 mėnesiai
Kipras (2013 m.)	11	4	1	0	2	9	Nuo 2 savaičių iki 5 mėnesių

Lietuva	9	23	0	•	5	7	30 dienų
Liuksemburgas (2013 m.)	218	173	102	59	31	127	1–2 mėnesiai
Vengrija (2013 m.)	442	144	•	•	24	489***	0–3 mėnesiai (350 bylų); 3–6 mėnesiai (139 bylos)
Malta	1	0	0	•	0	4***	Viena savaitė
Nyderlandai	372 (2011 m.)	•	80 proc.	10 proc.	80	194	5 mėnesiai
Austrija	4 367 (2012 m.) 2 119 (2013 m.)	•	237 (2012 m.) 129 (2013 m.)	2 (2012 m.) 1 (2013 m.)	175 (2012 m.) 212 (2013 m.)	4 092 (2012 m.) 2 074 (2013 m.)	1,5–4 mėnesiai (2013 m.)
Lenkija	1 800 nuo 2008 m.	0	263	50	194	1 016	4,5 mėnesio
Portugalija	485 (2012 m.) 296 (2013 m.)	97 (2012 m.) 166 (2013 m.)	10 (2012 m.) 25 (2013 m.)	•	•	•	(2012 m.) 5 mėnesių
Slovėnija	12	35	1	5	1	7	5 mėnesiai
Slovakija (2013 m.)	86	8	14	4	16	54	1-9 mėnesiai
Švedija	91	27	83	•	23	62	142

(2013 m.)							dienos (85 dienos, jei prašymai paskelbia mi nepriimtin ais ir pan.)
Suomija (2013 m.)	633	•	Mažiau kaip 10	Mažiau kaip 10	52	apie 400	2 mėnesių
Jungtinė Karalystė (2013 m.)	208	108	Anglijos ir Velso arba Škotijos duomenų nėra 5 (Šiaurės Airija)	Anglijos ir Velso arba Škotijos duomenų nėra 1 (Šiaurės Airija)	Anglijos ir Velso arba Škotijos duomenų nėra 5 (Šiaurės Airija)	Anglijos ir Velso duomenų nėra 1 (Škotija) 23 (Šiaurės Airija)	Jokios JK jurisdikcij os duomenų nėra
Kroatija*	•	•	•	•	•	•	•
Italija**	•	•	•	•	•	•	•
Latvija	•	•	•	•	•	•	•
Rumunija	•	•	•	•	•	•	•

• Duomenų nepateikta.

* Pastaba: Kroatija į ES įstojo tik 2013 m. liepos 1 d.

** Atskirų Europos mokėjimo įsakymų statistinių duomenų nėra; jie statistikoje pateikiami kartu su nacionaliniais mokėjimo įsakymais.

*** Įskaitant ankstesnių metų prašymus.